

Harangi-Tóth Zoltán százados:

FRANCIA EJTŐERNYŐSÖK AZ INDOKÍNAI HÁBORÚ ELSŐ FELÉBEN

ÖSSZEFOGLALÓ: Az indokínai háború során Franciaország nagy számban alkalmazott ejtőernyős-alakulatokat. A támadó műveletek döntő hányadát század- vagy zászlóaljszintű légideszant-kötelékek bevetése előzte meg,¹ de gyakran az elszigetelt, ellenség által a főerőktől elvágtatott helyőrségek felmentésére önállóan is ezeket a kötéleket alkalmazták. A rendkívüli terepviszonyok miatt a különlegesen felkészített, közelharcban jártas könnyűgyalogos alakulatoknak rendkívül fontos szerepük volt a háború során. A sűrű, járhatatlan őserdő és a szegényes úthálózat a távoli bázisokat rendkívül kiszolgáltatottá tette, azokat sokszor csak a levegőből lehetett ellátni vagy megerősíteni. A francia ejtőernyősök nagyszámú bevetésének vizsgálata fontos információforrás lehet a jövő katonai vezetői számára, és kiegészítheti ismereteinket a század-, illetve zászlóaljszintű ejtőernyős-műveletekkel kapcsolatban. Jelen tanulmány egy konkrét alkalmazást is bemutat – az 1950-es év őszének harcait a kínai határ és Dong Khé település közelében.

KULCSSZAVAK: légideszant, indokínai háború, különleges terepviszonyok, Dong Khé, 1950

BEVEZETÉS

A francia katonai ejtőernyőzés a második világháború előtt született. Mint az európai államok többségének hadseregében, itt is szovjet hatásra kezdtek el megszervezni az első önálló századokat. A katasztrofális 1940-es hadjáratot követően 1943-ban a gyarmatokon szervezték újra az alakulatokat. Az 1. ejtőernyős vadászrezred (lére Régiment de Chasseurs Parachutistes, 1 RCP) 1944-től az amerikai 82. légi szállítású hadosztály kötelékében harcolta végig a háborút.

A második világháborús tapasztalatok vezettek az első önálló francia egység, az ejtőernyős menet féldandár megszervezéséhez (Demi-Brigade de Marche Parachutiste – DBMP).² Ez az egység 1946-ban, létrejötte után szinte azonnal a távol-keleti hadszíntérre, Indokínába indult. A terület sajátosságából következett, hogy az erőket csak kis kötélekben, század- és zászlóaljszinten vetették be, ezért a nagyobb egységeket 1948-ban föloszlatták, és részeit többségében önálló zászlóaljként, közvetlenül a légi szállítású erőkért felelős parancsnokságnak rendelték alá. Ezek a kötélek a háború alatt a legtöbbet bevetett erők közé tartoztak, szinte minden műveletben alkalmazták őket, legtöbbször harcászati légideszantként. A konfliktus

¹ Ezek közül a legismertebb a „Castor” hadművelet, melyre 1953 őszén került sor a laoszi határ közelében. Az ejtőernyős-zászlóaljak Dien Bien Phu település közelébe ugrottak, hogy a környező folyó völgyet birtokba vegyék, és a területet biztosítsák a később beérkező francia erők számára.

² Állományában négy zászlóaljjal, ideiglenesen létrehozott (erre utal az elnevezésben szereplő „menet” megnevezés) alakulat. Ezek mellett Indokínában csak két légiós zászlóalj tevékenykedett.

során a francia erők több mint kétszáz, szakasz, zászlóalj vagy nagyobb méretű ejtőernyős ugrást hajtottak végre,³ amelyekbe nem számít bele a különleges alakulatok tevékenysége.

Véleményem szerint ez a légideszanterők korlátozott, harcászati szintű alkalmazása a jelenlegi Magyar Honvédség számára is realitást jelenthet, és a franciák – specifikus terep-, éghajlati és egyéb eltérő viszonyoktól függetlenül – tapasztalatai olyan gazdag példatárat és esettanulmányt jelenthetnek, amelyek alapján mindenképpen érdemes a kutatásokat kiterjeszteni az ejtőernyős-alakulatokra is. Célszerűnek tartom, hogy a kisebb összecsapások elemzése során különös figyelmet szenteljek az ejtőernyős-erők tevékenységének, mert ezek jelentették a franciák számára azt a mindenhol bevethető elitkötélék-típust, amely a műveletek többségében kiemelt szerepet kapott. Egy ilyen alkalmazásra konkrét példaként hozom a 4. számú gyarmati út (Route Coloniale 4 – RC4) mentén vívott harcok csúcspontján, 1950 tavaszán Dong Khé településnél lezajlott események ismertetését.

AZ INDOKÍNAI HARCOK VIZSGÁLATA A FRANCIA LÉGIDESZANTOK ALKALMAZÁSA SZEMPONTJÁBÓL

Indokína földrajzi adottságaiból következik, hogy a Viet Minh⁴ északon, Tonkin területén volt a legerősebb, itt volt a legszilárdabb a falkaktól kapott támogatása, de a harcok megvívásához szükséges logisztikai támogatás is itt érkezett be Kínából. A Vörös-folyó deltája és Hanoi környete mindkét fél számára kiemelt fontossággal bírt, mind katonai és mezőgazdasági, mind presztízsszempontból. A franciák számára a város jelentette a gyarmati Indokína kulcsát, a Viet Minh-nek pedig a japán elleni kommunista ellenállás bölcsőjét is.

A támogató falusias háterszáznak és a kínai katonai segítségnek hála az első észak-vietnámi reguláris ezredek, később hadosztályok is ebben a térségben jelentek meg először. Ez egyben azt is jelentette, hogy a francia távol-keleti erők ebben a térségben nagyrészt statikus, területvédelmi harcot folytattak, amely az itt állomásozó gyalogos-erők döntő hányadát helyhez szögezte. A gyarmati hadvezetés – hogy kellően mobil tartalékkal rendelkezzen – ebben a térségbe csoportosította a meglévő ejtőernyős-erőinek szinte egészét, így tehát Tonkin és a deltavidék lett a légideszant-műveletek elsődleges terepe. Összességében elmondható tehát, hogy a háború leghevesebb harcait, legtöbb összecsapását, majd döntő ütközetét is északon vívták meg.

A francia erők itt hadászati szinten védelmet folytattak, amely egyes útsomópontok, települések megszállásából, valamint megtartásából állt,⁵ és a korlátozott célú támadó műveletek csak az ellenséges erők lekötésére, a védelem szilárdságának szempontjából fontos terepszakaszok visszafoglalására, vagy körülzárt helyőrségek fölszabadítására, utánpótlási vonalak biztosítására korlátozódtak. Mindhárom említett művelet típusban az ejtőernyős-erőkre hárult nagy szerep, mert a trópusi Tonkin mocsaras, hegyes és őserdővel fedett területein a szegényes úthálózat miatt gépesített csoportok alkalmazására csak korlátozott időbeni és

³ Michel Benoît: Les opérations aéroportées. La profondeur stratégique en question. Force Stratégique N° 37, Institut Français des Relations Internationales (IFRI), 2012, 16. <https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/fs37michel.pdf> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 02.)

⁴ „Liga Vietnám fölszabadításáért”. Ho Si Minh vezette kommunista szervezet, mely kínai támogatással sikerrel harcolt először a japánok, majd a franciák ellen.

⁵ 1951-re kiépült az ún. „De Lattre-vonal”, amely megvalósítójáról, az azonos nevű francia tábornokról kapta a nevét. Ez a kisebb betonbunkerek, települések közelében épült megerődített táborok és tüzérségi állások laza rendszeréből felépülő vonal állította meg a Viet Minh 1951-es nagy offenzíváját.

földrajzi lehetőség nyílt. Az indokínai konfliktus főleg a terep jellege miatt egy összefüggő frontvonal nélküli háború volt, ahol a mobilitás minden formája felértékelődött.

A Viet Minh légvédelme szinte a háború egésze alatt jelentéktelen maradt – csak Dien Bien Phu 1954-es ostromára sikerült számottevő, a légi műveletekre kihatással lévő csöves légvédelmet fölvonultatnia, és részéről szignifikáns légi tevékenységről egyáltalán nem beszélhetünk. Ebből következik, hogy a franciák számára – nagy mobilitásuk miatt – abszolút túlsúlyba került a légierő és a haditengerészeti repülőerők alkalmazása mind támogatás, mind ellátás szempontjából, de még a támadó műveletek tervezése során is. A korlátozott számban rendelkezésre álló szállító repülőgépek logisztikai feladatokra történő igénybevétele olyan jelentős volt, hogy ez a légideszant-műveletek korlátozásához vezetett – a franciák egyszerre csak egy zászlóaljat tudtak ledobni,⁶ és a háború végéig sem érték el a kitűzött céljukat, hogy egyszerre három zászlóaljat vethessenek be.⁷ A franciák légi tevékenységét összegezve megállapítható, hogy azt a háború folyamán csak a pilóták kifáradása és a technikai eszközök amortizációja korlátozta. Ez utóbbi pedig szinte kizárólag az amerikai pénzügyi és anyagi-technikai segítségtől függött.⁸

A fokozott légi tevékenység hatványozottan volt jellemző a tonkini területekre, míg az ország középső részén a terep a gépesített csoportok, valamint a ritkábban lakott vidékek miatt a bombázóerők összhaderőnemi együttműködésére alkalmasabb volt. A Saigont körülvevő déli mocsaras, dombos vidéket, azaz Kokinkínát a gyarmati erők szilárd jelenléte jellemezte, itt a Viet Minh nem tudott tért nyerni. A francia légideszanterők tevékenysége szempontjából tehát az északi területeken folyó műveleteket célszerű vizsgálni.

A tonkini műveleteket alapvetően meghatározták a térség változatos terepviszonyai. A területet a Vörös-folyó szeli ketté, emellé épültek a jelentősebb városok is (Hanoi, valamint Haiphong az öböl partján, a folyó deltájában). A kínai hegyekből érkező folyó vízgyűjtő területe mocsaras, alapvetően mezőgazdasági művelésű, rizstermesztő vidék. Ezt a hegyek közé szorított, a folyó torkolata felé kiszélesedő völgyet mind délről, Laosz felé, mind északról, Kína felé több mellékfolyó szeli át, köztük a Fekete-folyó a jelentősebb. A két országhatár felé egyre magasodó, sziklás, gyakran összefüggő őserdővel borított hegyláncok futnak, köztük mély folyóvölgyekkel és apró falvak tucatjaival. A térség Hanoi-központú úthálózata szegényes, a gyarmati utak közül az északon, a határral párhuzamosan futó keskeny 3-as és 4-es számú (RC3, RC4), valamint a délre, Saigon felé haladó 1-es számú utak (RC1) a logisztikai ellátás szempontjából figyelembe vehetők.

A franciák új típusú bázisok kiépítésével igyekeztek a földrajzi viszonyokból eredő elszigeteltséget csökkenteni. A fontosabb irányokban, jelentősebb útcsomópontok mellé olyan völgyekben vagy sík területen kiépített erődrendszert hoztak létre, amely helyőrségével uralta a kulcsterületeket. A kisebb bunkerek és ellenőrző pontok számára logisztikai bázisként szolgált, ellátását pedig főleg légi úton, saját kifutópályáján keresztül végezték. Ezt az új típusú, az egyes hadművelési területeken folyó műveletek irányítására és kiszolgálására

⁶ Charles M. Shrader: *A War of Logistics: Parachutes and Porters in Indochina, 1945–1954*. (Foreign Military Studies), University Press of Kentucky, Lexington, 2015, 120.

⁷ Előzetes számvetések alapján ennyi erőre lett volna szükség ahhoz, hogy az átszegdelt terepen az északi erőket elvágják a visszavonulás lehetőségétől, és így lehetővé váljon megsemmisítésük.

⁸ The Pentagon Papers, Gravel Edition, Volume 1, Chapter 4: U.S. and France in Indochina, 1950–56. Beacon Press, Boston, 1971. <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/pentagon/pent9.htm> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 02.)

létrehozott összhaderőnemi (logisztikai) funkciókkal rendelkező helyőrséget nevezték légi-földi bázisnak (Base Aero-Terrestre).⁹

A FRANCIA LÉGIDESZANTERŐK INDOKÍNÁBAN

Az új típusú háborúhoz új alakulatok is kellettek. 1948-ban Marcel Bigeard¹⁰ 2. számú kommandójának átlagéletkora 20 év alatt volt. A fiatal katonákat fiatal tisztek vezették, akiknek még a háború második évében sem volt megfelelő a hadszíntér sajátosságaihoz illeszkedő felkészítésük. A szakaszparancsnokok nagy része 1947-ben végzett Saint-Cyr-ben, ahol képzésük a második világháború nagy konvencionális összecsapásainak elemzésére épült, és a tapasztalatok nagy része Indokínában használhatatlan volt.¹¹ A hiányosság kiugró veszteségekhez vezetett, egyben felértékelte a különleges műveletekben is tapasztalatokkal rendelkező idősebb parancsnoki állomány és a részben kelet-európai veteránokból álló légióalakulatok jelentőségét.

A hadművelleti rugalmasság és a művelleti hatékonyság megőrzése érdekében a francia légideszanterek nem voltak beosztva sem a szárazföld, sem a légi-erő regionális parancsnokságai alá, hanem saját vezetéssel rendelkeztek. Ez volt 1949-től az Indokínai Légi Szállítási Csapatok (Troupes Aéroportées d'Indochine – TAPI) parancsnoksága, amely saját független logisztikai elemekkel rendelkezett. Az ellátás hatékonysága érdekében két ellátóbázis –északi és déli – köré szerveződött az ejtőernyős-erők telepítése.

1950-re a TAPI hat, de bizonyos időszakokban nyolc ejtőernyős-zászlóaljjal rendelkezett.¹² Ezek állománya egyáltalán nem volt homogén, mert mind a légió, mind a gyarmati erők, később pedig a helyi erők is hoztak létre önálló légideszant-alakulatokat. Ezek kezdetben a második világháborús különleges alakulatok veteránjai köré szerveződtek.¹³ A francia idegenlégió három zászlóaljat (Bataillon Étranger de Parachutistes – BEP) alakított, az 1–3. számúakat. A reguláris gyarmati erők három-öt gyarmati ejtőernyős-zászlóaljat (Bataillon Parachutiste Colonial – BPC), korábbi nevén gyarmati ejtőernyős kommandós zászlóaljat (Bataillon Colonial de Commandos Parachutistes – BCCP) hoztak létre.¹⁴ Ezek szervezete kissé eltért egymástól. Kiképzettség és tapasztalat szintjén is volt eltérés, általában a légió javára, köszönhetően a konfliktus kezdetétől a soraikban harcoló második világháborús, főleg közép- és kelet-európai katonaviselt „újonc” állománynak. Alapvetően elmondható,

⁹ Shrader: i. m. 116.

¹⁰ Marcel Bigeard (1916–2010) az egyik leghíresebb francia ejtőernyős tiszt, aki végigharcolta a második világháborút, majd az indokínai és az algériai konfliktusokat is. Egyszerű legénységi katonából altábornagyi rendfokozatig jutott, és a védelmi miniszter helyettese is volt. Az 1950-es és az 1960-as évek gyarmati harcainak során többszörösen kitüntetették, katonái számára ő testesítette meg az eszményi ejtőernyős parancsnokot. Alakja, tevékenysége több irodalmi mű és film ihletője volt.

¹¹ Marie-Danielle Demélas: *Parachutistes en Indochine*. Vendémaire, Paris, 2016, 22.

¹² Benoît: i. m. 16.

¹³ Korábban a gyarmatokon megalakított és szövetséges oldalon harcoló ún. rohamzászlóaljak (Bataillon de Choc – BC) és a légi szállítást gyalogoszászlóaljak (Bataillon d'Infanterie de l'Air – BIA) állományából a partraszállás támogatására a brit Különleges Légi Szolgálat (Special Air Service – SAS) kötelékén belül megszervezték a 3. és 4. SAS-zászlóaljakat, illetve a „Jedburgh” (mélységi diverzáns) kommandókat.

¹⁴ A francia ejtőernyős-alakulatok elnevezése és szervezete gyakran változott, szinte évente átnevezték és átstrukturálták őket, és ez megnehezíti az egyes alakulatok tevékenységének nyomon követését, de akár a felépítésének vizsgálatát is. Emellett a harcban súlyos veszteségeket szenvedett zászlóaljakat feloszlatták, majd ugyanazon a hadrendi számon új köteléket szerveztek. Ezeket – ha szükséges volt a megkülönböztetés – római számokkal jelölték, például: 6e BPC II.

hogy a háború kezdeti éveiben a második világháborút megjárt, ott tapasztalatokat szerzett katonákból álló ejtőernyős-alakulatok harcértéke igen magas volt, dacára a hiányos felszerelésnek és – legalábbis az amerikai támogatás beérkezéséig – akadozó ellátásnak.

A franciák 1951-től megkezdték a „sárgítást” (*jaunissement*), azaz helyi, ázsiai alakulatok létrehozását is. A háború végéig egy laoszi, egy kambodzsai (khmer) és hat vietnámi ejtőernyős-zászlóaljzat alakítottak meg.¹⁵ Ezek tisztjei a francia alakulatokból kerültek ki, míg az altisztek és a legénység az adott helyi nemzet katonái közül.

A felszerelés kezdetben főleg angol és francia háborús készletekből állt. A háború előrehaladtával, de különösen a koreai háború okozta sokk hatására azonban egyre nagyobb mértékű lett az amerikai támogatás. Egyenruhák, sisakok, szállító és páncélozott járművek területén egyértelműen az amerikai származás dominált, egyedül a kézfegyverek között volt francia eszköz jelentősebb számban. Az ételmezés és egyéb ellátmány is általában amerikai volt, amely nem minden esetben felelt meg egyaránt az afrikai vagy a kelet-európai katonák számára. A katonák elsődleges szállítóeszközei a második világháborúban bizonyított Ju-52 és C-47 Dakota típusú repülőgépek voltak.

Mivel a súlyosabb harcok az északi területekre koncentráálódtak, így a francia ejtőernyős-zászlóaljzat Hanoi területén voltak elszállásolva, többségében szükségkaszárnyákban. Az iskolákból, szállodákból átalakított épületek nem voltak alkalmasak nagyszámú, hosszú időn keresztül ott állomásozó katona ellátására – nem is beszélve a környék lakosságáról. A fegyelmi helyzet a háború során különösen a légiós- és az ejtőernyős-alakulatok kapcsán volt kirívóan rossz. Az egészségügyi statisztikát csak tovább rontotta a két említett alakulat-típus katonáinál tapasztalható és kiugróan magas arányban előforduló nemi betegségek miatt bekövetkezett harc képtelenség. A kiépített bázisokon tevékenykedő gyalogságtól eltérően a légideszanterek jellemzően több napig az őserdőben harcoltak, ami főleg az ápolatlanság okozta betegségek és a fogászati problémák megjelenését hozta magával.¹⁶

A konvencionális (ejtőernyős-) erők mellett a franciák a háború kezdetétől alkalmazták „kommandókat”, azaz néhány francia tiszt, de jellemzően inkább altiszt vezette és kiképezte a többségében helyi kisebbségekből¹⁷ álló raj és szakasz erejű alakulatokat. Napjaink terminológiájával élve ezek tevékenysége közel állt a különleges műveleti erőkéhez – felderítés, szabotázs, rajtaütések logisztikai létesítményeken és vezetési elemeken stb. Vezetésükkel általában korábbi, brit kötelékben (SAS) a Távol-Keleten vagy Európában tapasztalatokat szerzett veteránokat bízták meg. A kommandók jellemzően a francia parancsnokuk után kapták a nevüket.

A háború második felére ezeket a kis alegységeket kibővítették, és a helyiek kiképzésére, a kisebbségek Viet Minh elleni fölkészítésére létrehozták a Légi Szállítású Vegyes Különleges Csoportot (Groupement de Commandos Mixtes Aéroportés – GCMA). A cél túlment az egyszerű szabotázsra – a francia típusú felkelés elleni műveletek elveinek kidolgozásakor az ilyen típusú kötelékeknek szánták az ellenség ideológiai és logisztikai hátszágának felszámolását. A csoport ellátása légi úton, álcázott repülőterekről vagy dobásokkal történt.

¹⁵ Benoît: i. m. 16.

¹⁶ Demélas: i. m. 72.

¹⁷ Francia Indokína lakossága meglehetősen vegyes összetételű volt. Az alapvetően szegényes infrastruktúra, a hegyvonulatokkal átszabdelt terep és a hagyományos gazdálkodás miatt a törzsi és az etnikai kisebbségek egymástól elkülönülve éltek. A franciák a többséget jelentő vietnámi népcsoporttól eltérő kisebbségeket (főleg thai törzseket), valamint a Viet Minh átállt katonáit igyekeztek bevonni a harcokba, mérsékelt sikerrel.

A különleges erők tagjai szintén légi úton közlekedtek az ellenség mélységében lévő elszigetelt alkalmazási területeik és a francia vonalak között.

HARCOK A 4. SZ. GYARMATI ÚT MENTÉN

A kínai határ közelében lévő Cao Bang település körül kialakított erődrendszer volt hivatott lezárni a Viet Minh utánpótlási útvonalaikat. Ezt az erősséget elsődlegesen a határral párhuzamosan több mint 300 km hosszan futó 4. számú út (RC4) látta el utánpótlással, amely Dong Khé, That Khé és Na Cham szintén megerősített falvain keresztül futott a déli Lang Son faluig, ahonnan a fontos 1. számú út (RC1) vezetett tovább nyugatra, Hanoi felé. A legészakibb erőd, Cao Bang védőinek sikeres harca kulcskérdés volt a kínai határ lezárásának érdekében¹⁸ – ez azonban nem működhetett az RC4 biztosítása nélkül. Ez utóbbi feladatot az idegenlégió 3. gyalogezrede (3e Regiment Étranger d'Infanterie – 3REI) kapta,¹⁹ amely a nagyobb helyőrségek közé az út mentén néhány kilométerenként betonból épült tornyokat telepített, hogy a területet ellenőrizni tudja.

A Viet Minh tevékenysége 1949-től felélénkült. Ez elsősorban a kínai polgárháború lezárulásához köthető, mert Mao hatalomra kerülése után fokozták a logisztikai és a kiképzésben nyújtott segítséget. Ebben az időszakban szerveződnek meg a gerilla-hadviselésben tapasztalt harcosokból az első északi reguláris ezredek, majd hadosztályok („Dai Doan”) is. Elsőként, 1948-ban a 308. hadosztály (állományában 22 ezer fővel), 1950 februárjában a 304. hadosztály, míg októberben a 312. hadosztály.²⁰ A frissen létrejött új haderőnek elsődleges feladata volt, hogy Hanoi és a Vörös-folyó deltáját birtokba vegye, amihez azonban fel kellett törni a kínai határ közelében kiépített francia erődrendszert. 1949 őszétől az RC4 mentén a sebezhetőbb logisztikai konvojokat előbb lesállításokkal zaklatták, majd 1950 májusától korlátozott célú támadásokat indítottak a kisebb erődök felszámolására, illetve a nagyobbakban állomásozó erők idegeinek és utánpótlásának felőrlésére. A franciák 1950-re felhagytak az RC4 mentén lévő bázisok szárazföldön történő kiszolgálásával, és az északabbra lévő helyőrségek teljes egészében légi úton kapták az ellátmányt, ami jelentős kapacitást kötött le a francia légierő amúgy is szűkös erőforrásaiból.

A Viet Minh erősödő nyomása kezdetben megoszlott a helyőrségek között, de 1950-re az erőit a nagyobb erődök ellen koncentráltta. Az északiak terve az egyik erősség elfoglalása volt, ezzel elvágva az északi Cao Bangot, a határőrizet kulcsát a főerőktől. A terep és a körülmények vizsgálata alapján erre a legalkalmasabbnak Dong Khé mutatkozott. A falu egy völgyben terült el, amelynek közepén egy patak futott. A bevezető utakat erdős területek szegélyezték, amelyek beborították a dombokat is. A terület alkalmas volt a rejtett fölvonulásra, és kiváló terepszakaszokat biztosított a tüzérség lövegeinek és a megfigyelőinek is. Dong Khétől nem messze északon az egyre magasabb hegyek között egy fontos hágó vezetett

¹⁸ Ez a Cao Bangtól kiinduló, a CR3 és a CR4 által behatárolt hegyes, háromszög alakú terület hagyományosan a Viet Minh törzsterületének számított. Itt szerveződött az ellenállás előbb a japán erőkkel szemben, majd itt képezték ki az első reguláris alakulatokat is. A terület 1947 októberében került a figyelem középpontjába, amikor a franciák ejtőernyősök és páncélosok bevetésével megkísérelték „lefejezni” a Viet Minh-t és gyorsan befejezni a háborút. A „Léa” hadművelet sikere kevésen múltott – az északi vezetők csak szerencséjével tudtak kicsúszni a légideszanterek gyűrűjéből.

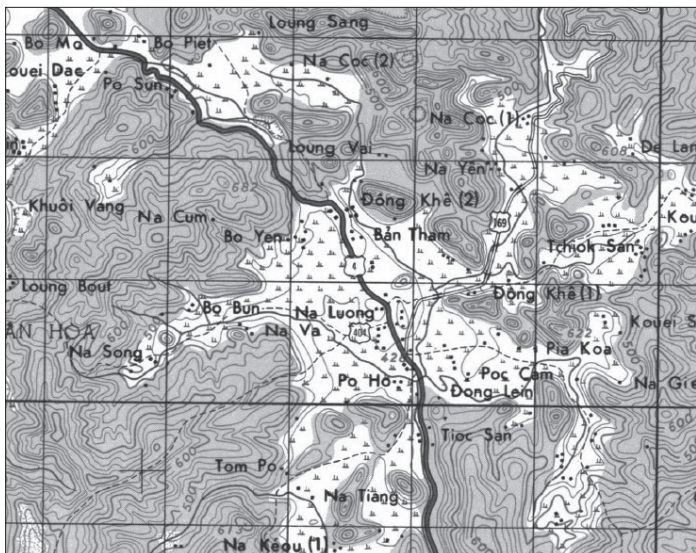
¹⁹ A terület a Lang Son-i székelyű Északkeleti Határzóna (Zone Frontière du Nord-Est ZFNE) parancsnokság alárendeltségébe tartozott.

²⁰ Henri Le Mire: Histoire des Parachutistes Français. La guerre para de 1939 à 1979. Albin Michel, Paris, 1980, 156.

át a 30 kilométerre lévő Cao Bangig – a völgy birtoklása tehát egyet jelentett a hágó feletti uralom megszerzésével is, amely a kínai határ lezárásának kulcsát jelentő erődhöz vezető egyetlen szárazföldi út volt.

1. kép *Dong Khé* a levegőből, középen a citadella²¹

2. kép *Dong Khé*²²

²¹ <http://www.ecpad.fr/1-annee-1950-en-indochine-le-desastre-de-cao-bang/> (Letöltés időpontja: 2018. 05. 02.)

²² That Khé, Vietnam. L701462531 sz. 1:50.000 térképszelvény. US Army Topographic Command, Washington, 1966.

A falusias település közepén egy dombon volt a citadella, azaz a francia erőd, amely egy régi ázsiai erőd kőfalaira épült. A katonák szállásául szolgáló barakkok körül lövészárkrendszer és többsoros szögesdrót akadály volt. Ezt a tűzrendszert egészítették ki a beásott lövegek és a környező dombtetőkön kikülönített figyelőőrsök. Az erőd rendelkezett egy saját, 2 km hosszú kifutópályával is, amely tovább emelte értékét a francia hadvezetés szemében.

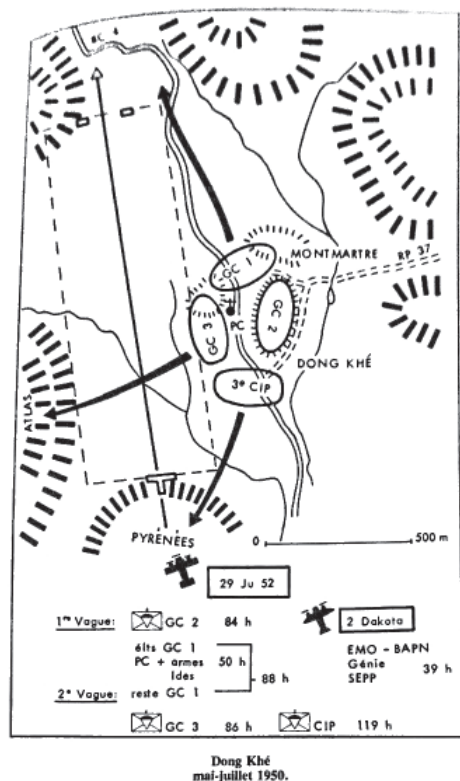
Dong Khé első komolyabb ostromára is ebben az időszakban került sor. A helyőrség nagy része ekkoriban főleg marokkói katonákból állt. A Viet Minh sikerét csak a 3. BCCP gyors bevetése²³ akadályozta meg. 1950. május 26-án egy északi ezred, állományában körülbelül 1500 fővel körülvárta a citadellában védekező két marokkói századot, és másnap reggelre elfoglalta a helyőrséget. A 3. BCCP többszöri késleltetés után csak aznap délután öt órakor emelkedett a levegőbe. A szállításban 29 db Ju-52-es és 2 db Dakota vett részt. A repülőgépek két hullámban, 10 perc különbséggel dobták le az ejtőernyősöket. Az első hullám 17.45-kor érkezett meg, amelynek alapja a 2. század (Groupement de Chasse – GC2) volt 84 fővel, de a zászlóalj törzs 55 fővel és az 1. század részei is ekkor értek földet. Az első hullám célja a helyőrség biztosítása volt északi irányból, valamint annak lehetséges visszafoglalása is a feladatai közé tartozott. Az alakulat gyors bevetése megakadályozta, hogy az északiak megerősítsék a védelmüket, sőt a késlekedés ellenére is meglepetésként hatott a franciák megérkezése, így a légvédelem nem zavarta az ugrást. A Viet Minh vezetése döntésképtelennek bizonyult, így este hat órára egy rövid, de véres közelharc után Dong Khé helyőrsége annak ellenére újra francia kézre került, hogy a terep szinte kizárólag a védőknek kedvezett.

A második hullám repülőgépeit a heves északi légvédelem megrongálta, amikor azok 400–800 méterre ereszkedtek, hogy az 1. század maradékát (88 fő), a 3. századot (86 fő) és a 3. indokínai ejtőernyősszázadot (119 fő), valamint a műszaki és támogatócsoportot (39 fő) eljuttassák a kijelölt zónák fölé. A légvédelmi tűz hatására a szállítógépek szétszóródtak, ezért a 3. század túl messzire került a kijelölt ugrási területétől. Az alakulat katonái a Viet Minh nyugati dombokat védő katonái közvetlen közelében értek földet, és azonnal közelharcba kerültek velük.²⁴ A völgy visszafoglalását a Lang Sonból beérkező marokkói zászlóalj tisztogató műveletei tették teljessé, de a helyőrség visszafoglalása az ejtőernyősök határozott fellépésének eredménye volt.

A művelet tervezése rendkívül gyorsan megtörtént, mert a franciák rendelkeztek a terepre vonatkozó összes információval, hiszen az korábban hosszú ideig a birtokukban volt. Az ellenségre vonatkozó információk viszont végig tévesek voltak, az ellenséges légvédelemről nem rendelkeztek pontos képpel, ennek köszönhetően az veszélybe sodorta a művelet sikerét. Ha a zászlóalj egy hullámban érkezik, a meglepetés erejét jobban ki tudta volna használni, és kevesebb veszteséget szenvedett volna. A siker kulcsa tehát egyrészt a meglepetés, másrészt pedig a földet ért ejtőernyősök magas morálja és képzettsége volt. Egyes századok a beérkezés után percekkal már harcban álltak, sokszor test-test elleni kézitusában is. A francia légierő P-63 King Cobra típusú vadászrepülőgépei folyamatosan a térségben tartózkodtak, és támogatták az ejtőernyősök harcát. A tőlük beérkező információkat nem használták föl a tervezés idején, de az együttműködés során számoltak velük. Az összhaderőnemi együttműködést az ugrások során és a harcok alatt is a törzs összekötő tisztjein keresztül kiválóan szervezték meg.

²³ Ez volt a zászlóalj első bevetése Indokínában. Állományát három, korábbi kommandósokból szervezett század alkotta. Az 1950. májusi bevetések idején az alakulatot megerősítették a 3. indokínai ejtőernyősszázaddal (3e Compagnie Indochinoise Parachutiste – 3e CIP).

²⁴ Le Mire: i. m. 160.

3. kép Dong Khé visszafoglalása²⁵

A francia erők tehát – bár jelentős létszámhátrányban voltak – a terep ismeretében gyors, határozott támadó műveletet indítottak, amelynek sikerét az ellenséggel kapcsolatos tervezési hiányosságok ellenére a meglepetés és a földet érő katonák kiváló képzettsége és morálja biztosította. A művelet sikere elsősorban a gyenge törzsmunka, különösen az elégtelen felderítés miatt került veszélybe. A franciák szerencséjére a Viet Minh sem rendelkezett információval a készülődő műveletről, és a tapasztalatlan egységszintű vezetés reagálásra képtelennek bizonyult a határozott fellépéssel szemben.

A völgy egészen 1950. szeptember végéig maradt francia kézen, amikor elrendelték a CR4 mentén Lang Sontól északra lévő francia helyőrségek kiürítését. Addigra Giap tábornok két hadosztályt, összesen mintegy 22 zászlóaljat összpontosított Cao Bang, Dong Khé és That Khé térségében. A franciák nem voltak tisztában az erőviszonyokkal, de a megnövekedett vietnámi aktivitást a felderítés jelentette.

1950. szeptember 15-én megindult a támadás Dong Khé ellen, amelyben két északi ezred mintegy 2000 katonája vett részt. Ezek elfoglalták az idegenlégiósok helyőrségét, amelyet szeptember 18-ra már csak 50 fő védett (80 fő elesett és 120 fő megsebesült), köztük magyarok is.²⁶ A helyőrség még aznap elesett, aminek hatására elrendelték Cao Bang kiürítését.

A visszavonulás katasztrófába torkollott, nagymértékben az északiak Dong Khé melletti győzelmének köszönhetően. A Cao Bangtól visszavonuló, kétezer főnyi francia katonát és több száz civilt, a 3. idegenlégiós gyalogezred tagjait lesállítások sorozatában lemészárolták, csakúgy, mint a Lang Sonból indított ejtőernyős légiósokból (1. BEP) és marokkóiakból álló, felmentésükre küldött oszlopot is. Az út mellett harcoló 6000 francia katonából októberben alig néhány száz tért csak vissza Lang Sonba, a többiek vagy elesetek, vagy hosszú hadifogság várt rájuk.

Ezzel az év végére a francia hadvezetés a tonkini területen a katasztrófa és az összeomlás szélére került, amelyet csak a decemberben érkező új főparancsnok, De Lattre tábornok tudott megfordítani. A következő, 1951-es év a sikeres védelmi harcokról szólt, amelyben szintén nagy szerepet kaptak az ejtőernyősök, a hadvezetés még számottevő mozgékony alakulatai északon. A későbbi harcokban is sikeresen szerepeltek, egészen az 1954-es Dien Bien Phu-i eseményekig, ahol szinte a teljes távol-keleti francia ejtőernyős-erő megsemmisült.

²⁵ Le Mire: i. m. 159.

²⁶ Erwan Bergot: La Bataille de Dong Khé. Le désastre de Cao Bang. Indochine 1950. Press de la Cité, Paris, 1987, 70.

ÖSSZEGRZÉS

A harcászati légideszant sikeres alkalmazására az 1950. májusi, Dong Khé melletti harcok kiváló példát jelentenek. A terep és az ellenség szerepét kihangsúlyozó tervezés sajátosságaira, és a titoktartásból, gyors műveletekből következő meglepetés szerepére is rávilágítanak az események, amelyek az ejtőernyős-műveleteknél kiemelt fontosságúak. Az összhaderőnemi együttműködés, a francia légierő támogató tevékenysége szinte folyamatos volt a műveletek során, ami szintén létfontosságú volt a siker érdekében. Ugyanakkor a földet ért katonák határozott fellépése, rugalmas vezetése, közelharci kiképzése, sajátos szervezeti kultúrájukból és katonai sikereikből eredő magas morálja döntőnek bizonyult a harcok megvívása során.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Benoît, Michel: *Les opérations aéroportées. La profondeur stratégique en question*. Force Stratégique No 37, Institut Français des Relations Internationales, 2012. <https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/fs37michel.pdf>
- Bergot, Erwan: *La Bataille de Dong Khé. Le désastre de Cao Bang. Indochine 1950*. Press de la Cité, Paris, 1987.
- Demélas, Marie-Danielle: *Parachutistes en Indochine*. Vendémaire, Paris, 2016.
- Le Mire, Henri: *Histoire des Parachutistes Français. La guerre para de 1939 à 1979*. Albin Michel, Paris, 1980.
- Shrader, Charles M.: *A War of Logistics: Parachutes and Porters in Indochina, 1945–1954*. (Foreign Military Studies), University Press of Kentucky, Lexington, 2015.
- That Khé, Vietnam. L701462531 sz. 1:50.000 térképszelvény. US Army Topographic Command, Washington, 1966.
- The Pentagon Papers, Gravel Edition, Volume 1, Chapter 4: U.S. and France in Indochina, 1950–56. Beacon Press, Boston, 1971. <https://www.mtholyoke.edu/acad/intrel/pentagon/pent9.htm>
<http://www.ecpad.fr/1-annee-1950-en-indochine-le-desastre-de-cao-bang/>